juuli 2013

ERIVÄLJAANNE

KOOSOLEK

Järvamaa Kogukonnaleht

kreisilinnapäev 2013

13. juuli

kell 10 - 15

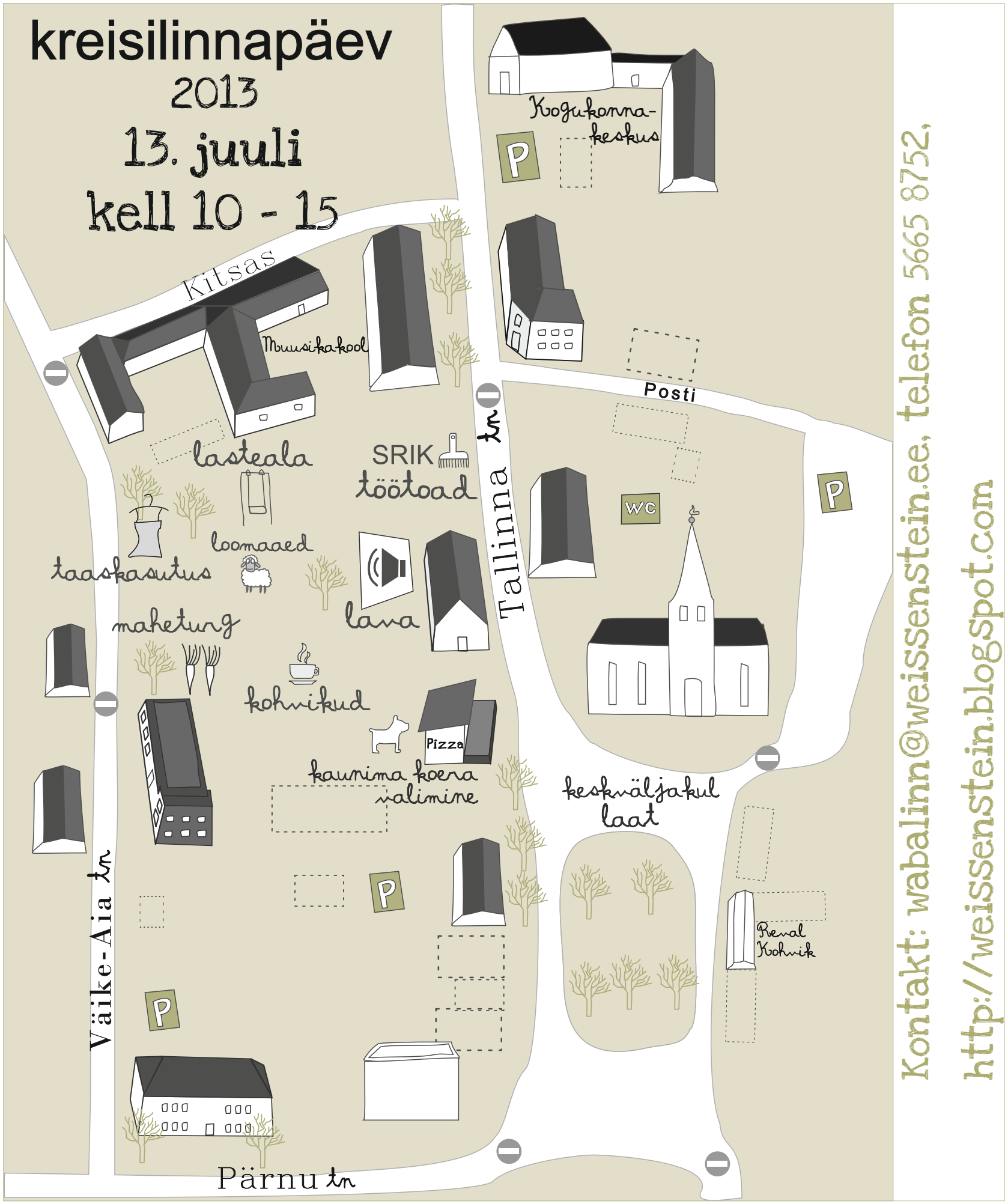

Kontakt: wabalinn@weissenstein.ee, telefon 5665 8752,
http://weissenstein.blogspot.com

kreisilinnapäev 2013

Selle aastane Paide kreisilinnapäev **13. juulil** jätkab senist traditsiooni:
see on kogukondlik pidu, mida paidelased teevad iseendale.
Ka seekord avastame uusi mõnusaid ja seni kasutamata alasid Paide linnas.
Seekord seame end sisse Väike-Aia tänava äärsel rohealal.

Kreisilinnaplats on seekord jagatud järgmiste alade ja tegevuste vahel:

Kreisiturg– siin on peamiselt **taaskasutusturg**, kuhu ootame nii enda kasutuses olnud riiete, tööriistade kui muu sarnase müüjaid. Andke oma kasutatud aga väärikad esemed uuskasutusse! Müügialal leiab ka **Talutoiduklubi** müümas Järvamaa talunike toodangut, oodatud ka kõik teised pakkuma oma aiasaadusi jms.

Platsimaksu ei ole.

Lastemaailm – Väljas on PiSi mängutuba, kes pakub lastele oma mänguhoovi, Käsitöö Katsikud loovustoaga (templitega kaartide meisterdamine), Kadriorust MiiaMillaManda Muuseum, õhupallikloun, loomaaed. Oodatud on muudki laste-tegevused.

Vabakohvikud – see on koht, kus igaüks kes soovib tulla välja omaenda ühepäevakohvikuga, saab seda vabalt teha. Kohal on kindlasti jälle P.A.I. kohvik, kus saab osta nii eurode kui Paide enda raha eest, Kultuurikeskuse memmed pakuvad mulgiputru ja pirukaid, PiSi mängutuba pannkooke, oodatud on kõik teisedki.

Vanalinn, Wabalinn ja Töötoad – Paide SRIK on valmis nõustama vanade majade omanikke, toimub vanade akende ennistamise töötuba, loodusvärvide tutvustamine, paekivi töötlemise töötuba, savikrohvi ja põhusavi maja töötuba. Osalemine tasuta. Tutvustame Wabalinna.

Kreisilava – esinevad Parvepoisid ja Paide linna taidlejad, toimub loeng permakultuurist (kell 11.00), esile astub kloun Sem Fatkin.

Platsil on kohal **Paide Welopark** – saab laenutada korda tehtud vanu jalgrattaid.

Kreisilinnapäev algab kell 10 ja hakkab otsi kokku tõmbama kell 15.

Kontakt: wabalinn@weissenstein.ee, telefon 5665 8752.
Kreisilinnapäeva üks korraldajatest on Wabalinn koos kogukonnakeskusega
http://weissenstein.blogspot.com koostöös Paide Kultuurikeskusega

Vabakondlik Paide

Rainer Eidemiller
Ühendus Weissenstein

Paide kreisilinnapäev on tegelikult olnud üks läbinisti kohalik vabakondlik algatus. See mõte sai alguse 2005. aastal, mil mujal Eestis toimusid kõikvõimalikult vanalinna ja keskaja päevad, ent Paides puudus kohalikku elukeskkonda väärtustav üritus. Tol ajal ei korraldatud ka keskväljakul laatasid nagu praegu, st kesklinn ei olnud ürituste jaoks nii aktiivselt kasutuses (v.a. ehk omaaegne tegevuskunstifestival Aeg. Ruum. Liikumine).

2005. aastal kutsus Ühendus Weissenstein kokku nn Kodanike Klubi, kuhu kuulusid nii vabakonna kui omavalitsuse inimesed. Peamiselt oli eesmärgiks Paide vanalinna elluäratamine ja üheks ideeks oli Paidele omase „vanalinna päeva“ korraldamine, mis keskenduks linna ajaloo sellele osale, mis siin kõige enam näha on. Paide puhul pole see peamiselt keskaeg, vaid pigem 18.-20. sajandi puithoonestus, mis arenes ajal kui Paide oli „kreisilinnaks“ ehk maakonnakeskuseks. Kui alguses olidki „kreisilinnapäevad“ väga ajalookesksed, oldi väljas isegi ajastu kostüümidega ja etendati ajaloolisi sündmusi, siis pärast kogukonnakeskuse arengu alust Tallinn tn 9 ja 11 majades on see päev saanud endale külge rohkem kogukondliku mõõdu. Ehk peamine mõte ei saa olla lihtsalt kest (hooned, linnakeskkond), vaid ikka inimesed kes seda oma tegevuste ja mõttelaadiga täidavad.

Nii on kreisilinnapäev kujunenud üheks oluliseks kohaliku vabakonna poolt tehtavaks ettevõtmiseks, kus tehakse head koostööd linnavõimuga läbi Paide Kultuurikeskuse. Eriti viimasel ajal on see saanud üheks peamiseks kogukonnakeskuse ürituseks.

Sel suvel ongi Ühendusel Weissenstein käsil projekt „Vabakondlik Paide“, mille mõte on kohalike inimeste endi initsiatiivi toetada. Projekti toetab Kodanikuühiskonna Sihtkapital ning muu hulgas tähendab see 700 euroga ka kreisilinnapäeva eelarvesse panustamist. Lisaks kreisilinnapäevale saame projekti abil toetada septembrikuist „Kolmkõla“ festivali ja „Vanalinna konverentsi“.

Kreisilinnapäeva tahame teha selliseks, et iga Paide ja Järvamaa inimene saaks selles soovi korral osaleda. Kuigi mitmed tegevused on meie endi poolt ette valmistatud, on kõik oodatud omaenda ideedega ka kohapeale tulema. Võib-olla mõned neist on ammu peas mõlkunud aga pole olnud lihtsalt võimalust neid ellu viia, või esialgu kasvõi testida. Näiteks paljud on kindlasti unistanud omaenda kohvikust. Kreisilinnapäeval saab tulla seda tegema vabakohvikute alal. Just sellel ettevõtmisele saavad seega kohalikud inimesed anda nii palju oma nägu kui nad vähegi soovivad.

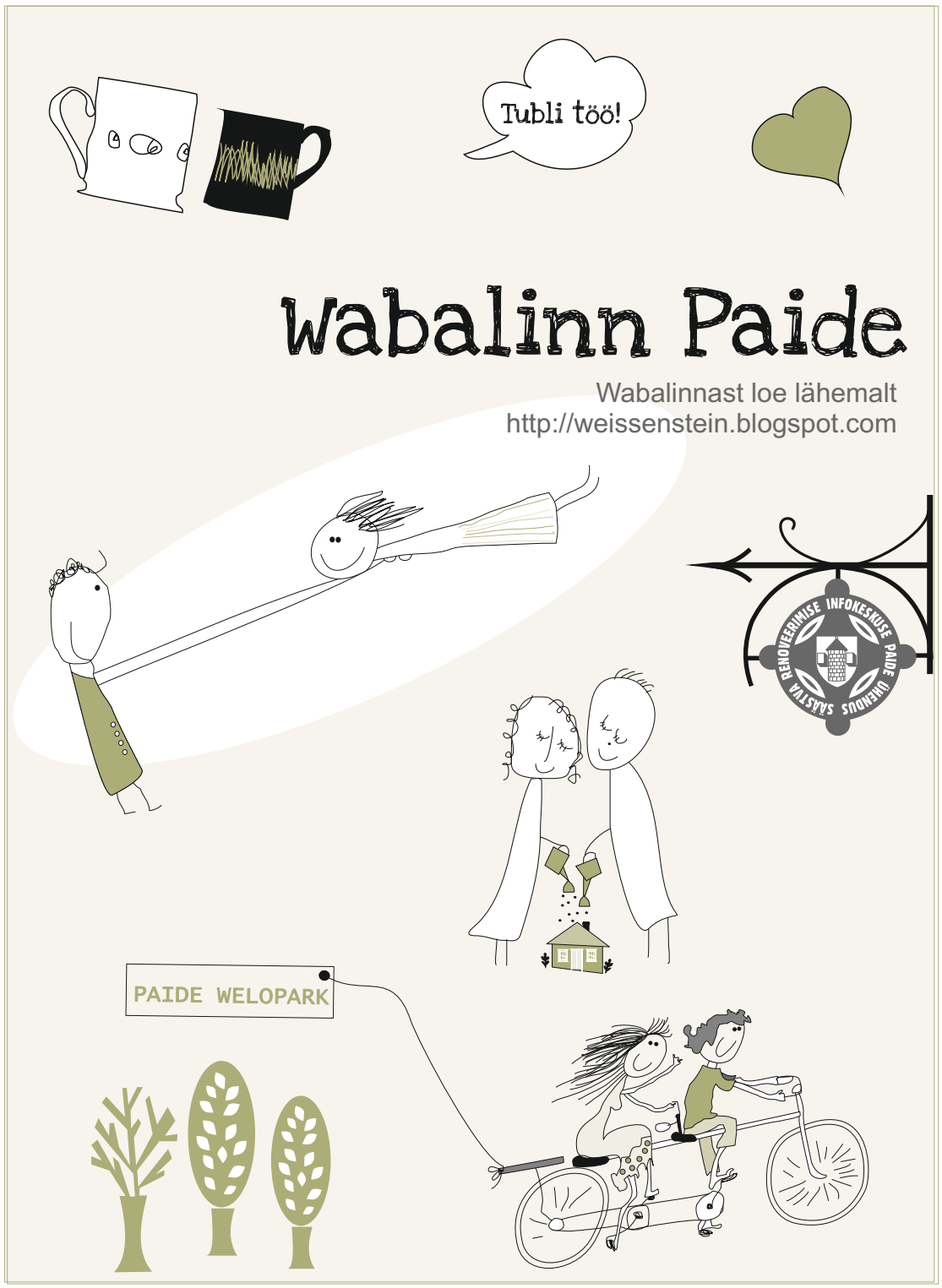

Päeval on ka oma eesmärk või sõnum, mille võiks võtta kokku sõnadega „kogukondlik ja kestlik“. Kogukondlikud on sellised ettevõtmised, mis toetavad kohalikku elujõulisust – kohalikku läbikäimist, ühiselt asjade ära tegemist, üksteise toetamist. „Kestlik“ on seotud säästva mõttelaadiga – sh taaskasutuse, loodussõbraliku ehituse, oma elukeskkonda säästva ja hoidva mõttelaadi jms-ga. Muuhulgas kuuleme vabalaval kell 11 ettekannet permakultuurist, mille pealkirjaks on „Kokkuhoidliku kavandamise klubi“. Ka selle esitab Järvamaa oma inimene, Alo Joosepson Kareda vallast.

Kreisilinnapäeva tegemistest saab lugeda kavast. Kõike läbib üks üleskutse – tule ja osale ka ise, teeme ise endale peo. Kui sul on seisma jäänud vanu esemeid, mis on täiesti kõlblikud uuskasutuseks, siis tule paku neid teistele. Võib-olla tahad oma oskusi jagada töötubade telgis, teha oma kohvikut või on sul midagi öelda/näidata vabalaval? Selline vabatahtlik koostegemine ongi vabakondlik Paide või miks mitte ka Wabalinn Paide. Mida enam inimesed ise linnakeskkonda sekkuvad ja seda oma näo järgi kujundavad, seda mõnusam siin elada on.

Kokkuhoidliku kavandamise klubi

Alo Joosepson,
Kareda vald
Köisi küla
Miku talu

Kuidas saada piisavalt saaki tõstes samal ajal maa viljakust?
Kuidas kavandada inimese elupaik nii, et inimese vajadused oleks kaetud ilma, et looduse tasakaal oleks pöördumatult nihestatud?
Kuidas luua maakasutuse süsteem, mis võiks tsükliliselt jätkuda aastatuhandeid ilma, et maastik vaesestuks ja pidevalt tuleks tuua kaugelt kohale lisaainet või lisaenergiat selle maastiku hoidmiseks?
Kuidas teostada see muutus masinate ja taastumatute energiaallikate massilise kasutamise ühiskonnas?

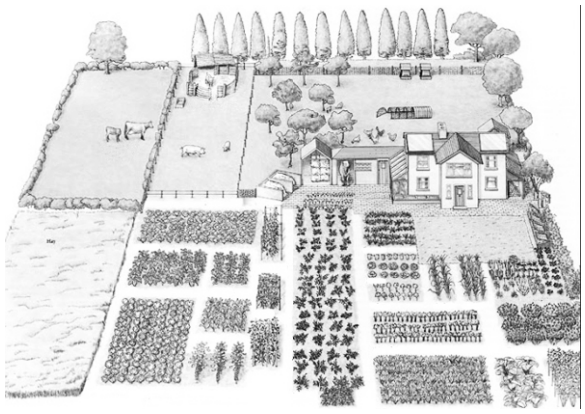

Neile küsimustele pakub väärtustest lähtuvat kuid praktilist vastuste leiutamise tööriistade komplekti kokkuhoidliku kavandamise viis, mida nimetatakse võõrsõnaga permakultuur. Pärit on mõiste inglise keelest, kus see on moodustatud sõnade permanent (kestev, püsiv) ja culture (kultuur kui terviklik eluviis) ühendamisel. Mõiste ja kavandamise viisi leiutasid Bill Mollison ja David Holmgren 1970ndatel aastatel Tasmaanias otsides metsi ja maa viljakust hävitavale suurpõllumajandusele alternatiivi.

Miks „kavandamine“?
Miks võiks seda lähenemist nimetada eesti keeles "kokkuhoidlikuks kavandamiseks"?
Esmalt tuleb rõhutada, et tegemist on lähenemisega elukorraldusele, mille puhul kavandamine on äärmiselt oluline. Ilma põhjaliku ja aeganõudva kavandamiseta, mille tulemusena tekib ka kavandi dokument, ei saa kindel olla, et elusolendid ja rajatised on üksteise suhtes paigutatud nii, et kavandi ellu rakendamisel hoitakse kokku materjali, energiat ja teisi ressursse.
Kokkuhoidlik kavand püüab muuta nii vähe kui vajalik vajaduste rahuldamiseks. Kokkuhoidlikult kavandatud maastikus loodud korrastus on võimalikult kooskõlaline looduse mustritega ehk aine ja energia isereguleeruva ringlusega.

Miks „kokkuhoidlik“?
Kokkuhoidlik kavandamine loob sujuvaid üleminekuid ja suurendab mitmekesise elustikuga ääreala, mis aitab elussüsteeme koos hoida ilma, et energia ning aine ringluses tekiks katkestusi. Ühe olendi väljundid peavad saama teiste olendites sisenditeks võimalikult vähe energiat nõudval viisil. Seetõttu on äärmiselt oluline paigutada üksteisele sisendeid pakkuvad olendid (sh inimesed) elama üksteise lähedale ehk hoida neid koos.
3 põhiväärtust
Kokkuhoidliku kavandamise aluseks on väärtused:
1) Maa (Earth care). Maast hoolimine ja maa eest hoolitsemine. Ilma Maa elussüsteemide tasakaalulise toimimiseta ei saa inimene (pikalt) külluslikult elada.
2) Inimesed (People care). Inimestest hoolimine ja nende eest hoolitsemine, et neil oleks ligipääs vajalikele ressurssidele võimalikult väikse energiakuluga.
3) Õiglane jaotus (Fair share). Kahte esimest väärtust tasakaalustav väärtus, mille kohaselt saab inimene ressurssidest võtta ainult sellise osa, mis ei kahjusta pöördumatult Maa elussüsteemide tasakaalu. Kui inimesel jääb midagi üle, siis ta jagab seda teiste inimeste ja elusolenditega, et soodustada elussüsteemide külluse kasvu.
Läbinisti positiivne
Kokkuhoidlik kavandamine pole kritiseeriv, vaid valmistegemisele keskenduv. Kokkuhoidliku kavandamise põhimõtteid võib rakendada mistahes maastiku või rajatise või inimtegevuse kujundamisele. Kreisi linna päeval peetavas ettekandes olen David Holmgreni valikut kokkuhoidliku kavandamise põhimõtetest näitlikustanud eramut ümbritseva aia kavandamisega. Lootuses, et Paides ja selle ümbruses elavad inimesed võivad sellest saada tõuke oma aia kavandamise põhimõtteid üle vaadata ja ehk isegi aegamööda ümber kujundada või siis just veelgi süvendada, kui need juba järgivad paljusid kokkuhoidliku kavandamise põhimõtteid. Ühtlasi teen ettepaneku, et need inimesed Paide piirkonnas, kes tahaksid kokkuhoidlikult kavandada, võiksid hakata regulaarselt omavahel suhtlema kokkuhoidliku kavandamise klubina (KKK).

Tiraaž: 1000 Trükk: Kuma trükikoda Ilmub umbes 1 kord kuus
Väljaandja: KoosOleku Toimetus (rahastaja: KÜSK läbi Ühenduse Weissenstein)
Toimetajad:
Rainer Eidemiller (rainer@weissenstein.ee)
Heli Aade (heli@komitee.ee)
Kontakttelefon: 51 500 66
E-post: ajaleht@weissenstein.ee http://koosolek.weissenstein.ee Toimetus: Paide kogukonnakeskus (Tallinna tn 11, 72713 Paide)
KoosOleku väljaandmist saab toetada annetusega Ühendus Weissenstein pangakontole nr 10220195838229 SEB
(rahvusvaheline makse: IBAN: EE511010220195838229, BIC: EEUHEE2X)

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital
WABALINN PAIDE kogukondlik ja kestlik
PAIDE KULTUURIKESKUS
PAIDE-EESTIMAA SÜDA
Talukaup
WELOPARK
P.A.I